

CENTER FOR
ANALYTICAL
RESEARCH &
EVALUATION

Erasmus+

Jean Monnet Modules

**« ХАЛЫҚТЫҢ ӨМІР СҮРУ САПАСЫ МЕН ҰЛТТЫҚ
ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДЕГІ
МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ »**

**Халықаралық ғылыми-тәжірибелік
конференцияның
баяндамалар жинағы**

**Сборник докладов международной научно-
практической конференции**

**«ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АУДИТ В ОБЕСПЕЧЕНИИ
ВЫСОКОГО КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ И
НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ»**

**Collection of reports of the international scientific
and practical conference**

**«STATE AUDIT IN ENSURING THE HIGH QUALITY OF
LIFE OF THE POPULATION AND NATIONAL
SECURITY»**

АСТАНА 2023

УДК 657(069)
ББК 65.052.21
С 23

С Сборник докладов международной научно- практической конференции «Государственный аудит в обеспечении высокого качества жизни населения и национальной безопасности» = Collection of reports of the international scientific and practical conference «State audit in ensuring the high quality of life of the population and national security» = «Халықтың өмір сүру сапасы мен ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі мемлекеттік аудит» Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның баяндамалар жинағы. – Астана: - 497 б.

ISBN 978-601-337-851-0

Жинаққа мемлекеттік аудит органдары қызметкерлерінің, ғылыми қызметкерлердің, ғалым-экономистердің, қаржы саласы және мемлекеттік аудит мамандарының, профессор-оқытушылар құрамының және білім алушылардың халық өмірінің жоғары сапасын және ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі мемлекеттік аудиттің өзекті мәселелері бойынша баяндамалары кірді

The collection includes reports of employees of state audit bodies, researchers, economists, specialists in the financial sector and state audit, faculty and students on topical issues of state audit in ensuring a high quality of life of the population and national security

В сборник вошли доклады работников органов государственного аудита, научных работников, ученых-экономистов, специалистов финансовой сферы и государственного аудита, профессорско-преподавательского состава и обучающихся по актуальным вопросам государственного аудита в обеспечении высокого качества жизни населения и национальной безопасности

ISBN 978-601-337-851-0

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2023

Список использованной литературы

1. Звягин С.А. Экономико-криминалистический анализ отчетных данных в рамках бухгалтерской экспертизы // Экономический анализ: теория и практика, 2013. Т. 12. № 42. С. 57-65
2. Омурчиева Д.М. Внутрикorporативное мошенничество: причины и ответственность // Известия ВУЗов Кыргызстана. 2018. № 1. С. 136-138.
3. Касьянова С.А. Аудит фактов мошенничества при совершении сделок по договору купли-продажи // Сфера услуг: инновации и качество. 2012. № 6. С. 10.
4. Штефан М.А., Быкова Д.А. Аудит мошенничества: понятие и сущность // Международный бухгалтерский учет. 2012. Т. 15. № 40. С. 19-27. U
5. Марченко Е.В. Особенности процедуры «форензик» как метода противодействия мошенничеству // Проблемы и перспективы развития экономического контроля и аудита в России. Сборник статей по материалам VIII Всероссийской научно-практической конференции молодых ученых. Краснодар: Кубанский государственный аграрный университет, 2017. С. 50-54.
6. Когденко В.Г. Корпоративное мошенничество: анализ схем присвоения активов и способов манипулирования отчетностью // Экономический анализ: теория и практика 2015. Т. 14. № 4. С. 2-13.13.
7. Лизяева В.В. Красные флаги мошеннических действий с данными бухгалтерского учета и отчетности // Синергия учета, анализа и аудита в обеспечении экономической безопасности бизнеса и государства. Сборник материалов II международной межвузовской научно-практической конференции, посвященной памяти проф. Петровой В.И. и проф. Баканова М.И. М.: Аудитор, 2016. С. 134-140.
8. Голубятников С.П. Новые области прикладных юридических знаний: перспективы развития. // Вестник нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. Серия: Право. 2001. № 2. С. 84-90.

АУДИТТИ ӨТКІЗУ ЖӘНЕ АУДИТОРЛЫҚ ДӘЛЕЛДЕМЕЛЕРДІ ЖИНАУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Шаймерден Еркемай Ғаниқызы, Қуанышова Асем Жақсыбаевна

Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық Университеті,

Астана қ., Қазақстан Республикасы,

E-mail: a.kuanyshova03@mail.ru

Ғылыми жетекші Жахметова А.Қ.

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,

Астана қ., Қазақстан Республикасы

Андатпа. Біз қазіргі таңдағы ұйымдар үшін өзекті құбылыс - ұйымның барлық құжаттамасының мінсіз тәртіпте немесе керісінше болуын тексеру, қателерді анықтау және оларды дер кезінде түзету мәселелерін көрсетеміз.

Аудит жүргізу – жоғары табысты іс-шара және аудитке қаражат жұмсай отырып, компания қаржылық шығындарды (айыппұлдар, анықталған тапшылықтар, алаяқтық әрекеттер және т.б.) айтарлықтай азайтуға мүмкіндік алатынын қарастырамыз.

Сондай-ақ Қазақстан Республикасының квазимемлекеттік сектор субъектілеріндегі аудиторлық тексерудің ерекшеліктерін және соңғы жылдардағы өзгерістерін атап өтеміз.

Кілт сөздер: аудит, аудиторлық дәлелдеме, қаржылық есеп, қорытынды, бухгалтерлік есеп, жоспарлау, құжаттар, аудиторлық ұйым, квазимемлекеттік сектор.

Аудиторлық тексеру – бұл кәсіпорынның, ұйымның қаржылық-шаруашылық қызметіне аудитор қаржылық есеп беру бойынша ұсынылған құжаттар негізінде жүргізетін тексеру.

Тексеру барысында мыналар тексеріледі: бухгалтерлік есеп, мемлекеттік органдар белгілеген ережелер мен заңнамалық нормалардың сақталуы, құқықтық және шаруашылық құжаттардың (жарғы, құрылтай шарты, проспекті, шарттар) сақталуы.

Аудиторлық тексеру міндетті болып табылады, яғни заңмен белгіленген белгілі бір мерзімде, ал бастамашылық – кәсіпорын (ұйым) басшылығының шешімімен жүзеге асырылады. Аудиттің нәтижесі кәсіпорынның бухгалтерлік балансы мен қаржылық нәтижелерінің дұрыстығын аудитор растаған кезде оң, ал аудитор растамағанда теріс болуы мүмкін.

Аудит жүргізу - бұл жақсы жобаланған жоспарды ғана емес, сонымен қатар қаржылық есептіліктің, негізгі құралдардың аудитінің барлық кезеңдерін және барлық заманауи аудит әдістерін қолдана отырып, ұйым қызметінің бірдей маңызды аспектілерін жүргізудің нақты тәртібін талап ететін өте күрделі процедура.

Аудитор негізді қорытындылар жасау үшін тиісті аудиторлық дәлелдемелерді алуы керек, соның негізінде қорытынды жасайды.

Аудиторлық қорытынды бақылаудың, бақылаудың және мәні бойынша процедуралардың тиісті жиынтығының нәтижесінде алынады.

Жеткілікті аудиторлық дәлелдер аудиторлық дәлелдемелердің коммерциялық өлшемі болып табылады, оның дәйектілігі әртүрлі көздерден алынған сенімді қорытындыларға әкеледі.

Аудитордың жеткілікті аудиторлық дәлелді құрайтыны туралы кәсіби пікіріне мыналар әсер етеді:

- тән тәуекелдің сипаты мен деңгейін аудиторлық бағалау;
- бухгалтерлік есеп пен ішкі бақылау жүйелерінің сипаты;
- тексерілетін объектінің маңыздылығы;
- тәжірибе (бұрынғы тексерулер бойынша);
- аудиторлық процедуралардың нәтижесі (анықталатын қателер мен алаяқтықты қоса алғанда);
- алынған ақпараттың сенімділік көзі.

Аудиторлық дәлелдемелер қаржылық есеп берудің негізін құрайтын бастапқы құжаттар мен бухгалтерлік жазбаларды, сондай-ақ басқа көздерден алынған ақпаратты қамтиды.

Аудиторлық дәлелдер алынған кезде бақылау тәуекелінің бағаланған деңгейін қолдау үшін осы дәлелдемелердің жеткіліктілігі мен орындылығы қарастырылуы керек.

Мысалы, қаржылық есептілікті растау үшін белгілі бір күні активтің немесе міндеттеменің болуы сияқты қаржылық есеп берудің келесі баптары бойынша дәлелдемелерді алу керек.

Аудиторлық дәлелдемелерді оның қайнар көзіне байланысты ішкі және сыртқы пайдаланушылардан алуға болады. Дәлелдемелердің сипаты келесідей болуы мүмкін:

- визуалды;
- ауызша;
- деректі фильмдер.

Сыртқы көздерден алынған аудиторлық дәлелдер ішкі аудит дәлелдеріне қарағанда сенімдірек.

Аудитор тікелей алған аудиторлық дәлелдер субъектіден алынғанға қарағанда сенімдірек.

Аудиторлық дәлелдемелер ауызша дәлелдемелерге қарағанда дәлелдемелер мен жазбаша ұсынулар түріндегі сенімдірек.

Аудиторлық дәлелдемелер әртүрлі көздерден жиналса және дәйекті болса, сенімдірек болады.

Аудиторлық дәлелдерді алу үшін орындалатын процедуралар:

- Тексеру (жазбаларды немесе тауарлық-материалдық құндылықтарды нақты тексеру).
- Бақылау (басқалар орындаған процедураларды немесе процесті зерттеу).
- Жауап алу және растау (кәсіпорынның хабардар тұлғаларынан немесе үшінші тұлғалардан ақпаратты іздеу және алу).
- Санау (бастапқы құжаттар мен бухгалтерлік есептердің арифметикалық дұрыстығын тексеру).
- Аналитикалық процедуралар (әртүрлі ауытқуларды, көрсеткіштердің өзгеруін қоса алғанда, маңызды көрсеткіштер мен тенденцияларды талдау).

Аудиторлық дәлелдемелерді алған кезде бақылау сынақтарының нәтижелерін басқа дәлелдермен бірге қарастыру керек. Бақылау тестілері – бухгалтерлік есеп пен ішкі бақылау жүйелерінің ұйымдастырылуы мен тиімділігін тексеру; анау. аудиторлық дәлелдерді алу үшін сынақтар.

Кесте1- Аудиторлық дәлелдемелердің көздері:

1	Бухгалтерлік есеп жүйесі
2	Құжаттық дәлелдемелер
3	Материалдық активтер
4	Ұйымның әкімшілік ресурстары және қызметкерлер

5	Үшінші тұлғалар (жеткізушілер, мердігерлер, тапсырыс берушілер және т.б.)
Ескерту: Автормен құрастырылған[1]	

Аудиторлық дәлелдемелердің сенімділігі оның алынған жағдайларына да байланысты.

Маңызды процедуралар – қаржылық есеп берудегі елеулі бұрмалауларды анықтау үшін аудиторлық дәлелдерді алу мақсатында жүргізілетін және аудиторлық дәлелдерді алу үшін орындалған процедураларды қамтитын сынақтар бөлінеді:

- Операциялар мен шоттағы қалдықтарды егжей-тегжейлі тексеру.
- аналитикалық процедуралар.

Сондықтан аудиторлық дәлелдемелердің сенімділігі тәуелді сыртқы және ішкі көздер, оларды алу жолдарынан (ауызша, деректі, көрнекі).

Аудиторлық дәлелдемелерді алу тәртібі:

«Аудиторлық дәлелдер» қаржылық есептілік аудитінде пайдаланылады, басқа ақпарат аудитінде пайдалану және тиісті қызметтерді көрсету үшін келесідей бейімделген.

Аудиторлық дәлелдер – бұл қорытындыларды қалыптастыру процесінде аудитор алған ақпарат, олар бастапқы құжаттарды және қаржылық есептілікті, қаржылық есеп берудің негізін құрайтын жазбаларды, сондай-ақ басқа көздерден алынған мәліметтерді зерттеу негізінде алынған.

«Бақылау тестілері» – аудиторлық дәлелдемелерді алу, бухгалтерлік есептің тиімділігін және тексерілетін кәсіпорындағы бухгалтерлік есеп жүйесінің жұмыс істеуін тексеру үшін жүргізілетін сынақтар.

«Мәнді рәсімдер» - бұл аудиттелетін ұйымның қаржылық есептілігіндегі елеулі бұрмалануларды анықтау үшін аудиторлық дәлелдерді алу үшін орындалатын рәсімдер немесе сынақтар.

Процедуралар негізінен 2 түрге бөлінеді:

- а) операциялар мен шоттардың қалдықтарын егжей-тегжейлі тексеру;
- б) мәнді процедуралар – аналитикалық процедуралар.

Аудитордың ненің жеткілікті тиісті дәлелдемелерді құрайтыны туралы кәсіби пікірі келесі факторларға бағынады:

1. Аудитордың қаржылық есептілік деңгейінде де, шоттардағы қалдықтар деңгейінде де тән тәуекелдің сипаты мен деңгейін бағалауы.

2. Бухгалтерлік есеп пен ішкі бақылау жүйелерінің сипаты, сондай-ақ тәуекелді бағалау.

3. Тексерілетін мақаланың маңыздылығы.

4. Алдыңғы тексерулер кезінде жинақталған тәжірибе.

5. Аудиторлық процедуралардың нәтижелері, оның ішінде алаяқтық және табылуы мүмкін қателер.

6. Қолда бар ақпараттың сенімділік көздері.

Бақылау тестілеріне негізделген аудиторлық дәлелдемелерді алу кезінде аудитор қорытындыларды растау және аудиторлық дәлелдерді алу үшін аудиторлық процедуралардың барабарлығы мен орындылығын қарастыруы

керек. Аудитор аудиторлық дәлелдер алуы тиіс ішкі бақылау есеп жүйесінің аспектілеріне мыналар жатады:

1. Бухгалтерлік есеп пен ішкі бақылау жүйесін ұйымдастыру табылған елеулі бұрмалауларды анықтау немесе түзету мақсатында негізді кәсіби пікір алуға мүмкіндік береді.

2. Тиісті кезеңдегі бухгалтерлік есеп пен өнімділікті бақылау жүйелерінің жұмыс істеуі.

Аудиторлық дәлелдемелерді алу кезінде аудитор олардың сенімділігін растау үшін тексерілген қаржылық есеп берулердің жеткіліктілігін қарастыруы керек. Бұл дәлелдемелерді бөлуге болады:

а) белгілі бір есепті күні бар активтердің немесе міндеттемелердің болуы.

б) құқықтар мен міндеттер, яғни. ұйымға тиесілі активтер немесе міндеттемелер;

в) есепті кезеңде әртүрлі шаруашылық операциялардың немесе орын алған оқиғалардың орын алуы;

г) толықтық;

д) өлшеу (күн және өлшем бірліктері);

е) ұсыну және ашу, баптың ашылуы, жіктелуі және қолданыстағы қаржылық есептілік жүйесіне сәйкес ұсынылуы.[2]

Квазимемлекеттік сектор субъектілері - бұл мемлекет құрылтайшысы, қатысушысы немесе акционері болып табылатын ұйымдар:

- мемлекеттік кәсіпорындар;
- жауапкершілігі шектеулі серіктестіктер (ЖШС);
- Акционерлік қоғамдар (АҚ), оның ішінде ұлттық басқарушы холдингтер, ұлттық холдингтер, ұлттық компаниялар;
- жоғарыда аталғандармен үлестес болып табылатын еншілес, тәуелді және өзге де заңды тұлғалар ұйымдар.

Басқаша айтқанда, бұл мемлекет қандай да бір дәрежеде бақылайтын жеке және мемлекеттік кәсіпкерлік субъектілерінің жиынтығы.

Бүгінгі таңда Қазақстанда мемлекеттің экономикаға қатысуының едәуір үлесі және квазимемлекеттік сектор субъектілерінің, шамамен 6,5 мың ұйымның үлкен саны сақталуда. Тиісінше, бұл сектордың маңызды мемлекеттік және экономикалық маңызы бар.

Квазимемлекеттік секторды "ҚазМұнайГаз" Ұлттық компаниясы" АҚ, "Қазақстан темір жолы" Ұлттық компаниясы" АҚ, "Самұрық-Энерго" АҚ, "Қазпошта" АҚ сияқты еншілес компаниялардың дамыған желісі бар ірі ұлттық компаниялар, сондай-ақ экономиканың түрлі салаларындағы нарықтың аз ірі субъектілері ұсынады.

Квазимемлекеттік сектор субъектілері Бюджет кодексінің 105-1-бабына және "Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы" Заңға сәйкес облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың есеп комитеті мен тексеру комиссиялары жүргізетін мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау объектілері болып табылады. Мемлекеттік аудиттің мақсаты бюджет

қаражатын, мемлекет активтерін және квазимемлекеттік сектор субъектілерін басқару мен пайдаланудың тиімділігін арттыру болып табылады.

Бұдан басқа, "Аудиторлық қызмет туралы" Заңның 18-3-бабында квазимемлекеттік сектор субъектілерінің жыл сайын арнайы мақсаттағы аудит жүргізу міндеті көзделеді.

Арнайы мақсаттағы аудитті жүргізу қағидаларын ҚР Қаржы министрлігімен және ҚР Ұлттық экономика министрлігімен келісім бойынша Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті айқындайды.

Көрсетілген қағидаларға сәйкес бюджет қаражатын:

- бюджеттік кредиттер;
- қарыздар түрінде (мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыздар, сондай-ақ мемлекет кепілгерлігімен тартылатын қарыздар) пайдаланған кезде міндетті аудит жүргізу көзделеді
  - бюджеттік инвестициялар (заңды тұлғалардың жарғылық капиталдарын қалыптастыру және (немесе) ұлғайту, бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыру жолымен мемлекет активтерін құру және (немесе) дамыту);
  - мемлекеттік концессиялық міндеттемелер;
  - байланысты гранттар;
  - мемлекеттік тапсырма және мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту, денсаулық сақтау саласындағы қазыналық кәсіпорындарды, сондай-ақ тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемін көрсететін ұйымдарды және қорғаныс тапсырысын іске асыратын ұйымдарды қоспағанда, мемлекеттік тапсырыс пайдаланған кезде міндетті аудит жүргізу көзделеді.[3]

Соңғы бес жылда республикалық деңгейде мемлекет қатысатын заңды тұлғалардың азаюы (7,8%-ға) байқалады. Бұл ретте сапалы қысқарту акционерлік қоғамдардың санын – 19%-ға және ЖШС-ы – 12%-ға бір мезгілде ұлғайтып, тек шаруашылық жүргізу құқығындағы мемлекеттік кәсіпорындар мен қазыналық кәсіпорындардың 24%-ын қысқарту есебінен қамтамасыз етілген.

Іс жүзінде 2021 жылы сомасы 58,8 млрд теңгеге 218 объект сатылды, оның ішінде сомасы 8,1 млрд теңгеге 84 объекті (коммуналдық меншіктегі – 66, квазимемлекеттік сектордағы – 18) нарықтық құнынан 23,5 млрд теңгеге немесе 3,9 есе төмен сатылған. Бұл ретте ұйымдарды жекешелендіруге жататын мемлекет қатысатын заңды тұлғаларға жатқызу өлшемшарттары түбегейлі қайта ойластыруды қажет етеді.

Квазимемлекеттік сектор субъектілерінің таза табысының өткен жылғы деңгейге қарағанда 2,7 есе күрт төмендегені байқалады, бұл, атап айтқанда пандемиямен байланысты. 2021 жылы төленген дивидендтер көлемі (2020 жылдың қорытындысы бойынша) 121,5 млрд теңгені немесе таза табыстың 16%-ын құрады.

Есеп комитеті бұрынғысынша акционерге өзге де бөлу практикасын алып тастау, дивидендтер төлеуден босату, осындай төлемдерді кейінге қалдыру және акционерлік қоғамдар бөлінісінде мемлекетке дивидендтердің міндетті мөлшерлерін белгілеу және оларды төлеу мерзімдері туралы ұстанымды

ұстанады. 2021 жылы мұндай бөлу көлемі 67 млрд теңгені құрап, 2020 жылға қарағанда 12%-ға өскен.

Кесте 2

Республикалық бюджеттен квазимемлекеттік сектор субъектілерін қаржыландыру серпіні және 2019 – 2021 жылдардағы ҚБШ-ға жұмсалмаған қаражат қалдығы

млрд.теңге

	2019 ж.	2020 ж.	2021 ж.	+ /- 2021-2019 жылға қарай
<i>Барлығы</i>	817,4	833,7	722,3	-11,6%
Жарғылық капиталды ұлғайту	178,1	201,3	30,1	-83,1%
Мемлекеттік тапсырма	392,8	387,2	407,4	3,7%
Бюджеттік кредиттер	246,5	245,2	284,7	15,5%
Пайдаланылмаған қаражат қалдығы	29,9	56,0	46,6	55,8%
Дереккөз: Үкіметтің тиісті жылдардағы республикалық бюджеттің атқарылуы туралы есептері[4]				

Квазимемлекеттік сектордың шығындары 203,1 млрд теңгені құрады, оның 94%-ы акционерлік қоғамдарға тиесілі. Бұл ретте квазимемлекеттік сектордың борыштық міндеттемелерінің көлемі 2020 жылғы деңгейге қарағанда 7,7%-ға ұлғайды (2019 жылғы деңгейге қарағанда – 24%-ға өскен). Есеп комитеті бірнеше рет квазимемлекеттік сектордың, соның ішінде үлестес компаниялардан бәсекелес емес тәсілмен сатып алуының елеулі үлесіне назар аударды.

2021 жылы «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне квазимемлекеттік сектордың жекелеген субъектілерінің сатып алуы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заң және Квазимемлекеттік сектордың жекелеген субъектілерінің сатып алуын жүзеге асыру қағидалары қабылданғаны белгілі.

Сонымен қатар, осы нормативтік құқықтық актілер «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ-ға қолданылмайды, олар квазимемлекеттік сектордың ірі субъектілері арасындағы сатып алу көлемінде 99%-ды алып отыр. Осыған байланысты Есеп комитеті Қорға және оның ұйымдарына орталықтандырылған платформада бірыңғай сатып алу рәсімдерін қолдануды талап етеді.[4]

2021 жылы квазимемлекеттік сектор субъектілерін республикалық бюджеттен қаржыландыру көлемі 2020 жылғы деңгейге қарағанда 13,4%-ға төмендеп (2019 жылғы деңгейге қарағанда 11,6%-ға), 722,3 млрд теңгені құрады. Квазимемлекеттік сектор субъектілерінің ҚБШ шығыстары 2020 жылмен салыстырғанда 25,6%-ға төмендеген. 2021 жылдың қорытындысы бойынша пайдаланылмаған қалдық 16,8%-ға (2019 жылдың деңгейіне қарағанда 55,8%-ға ұлғаю) төмендей отырып, 46,6 млрд теңге көлемінде тіркелді. [4]

Аудиторлық дәлелдемелер-бұл аудитордың пікіріне негізделген тұжырымдарды тұжырымдау кезінде алынған ақпарат екендігін атап өттік.

Аудиторлық дәлелдемелерді неғұрлым тиімді жинау үшін аудитор тексеру жоспарында қажетті деректерді жинау үшін қандай рәсімдерді және қандай мөлшерде және көлемде орындау керектігін қарастыруы керек. Жиналған аудиторлық дәлелдемелерді аудитор өзінің жұмыс құжаттарында көрсетеді. Алынған дәлелдемелердің деректері аудит нәтижелері бойынша тексерілетін кәсіпорын басшылығына аудиторлық қорытынды мен есепті жасау кезінде пайдаланылады.

Квазимемлекеттік сектор субъектісінің қаржылық есептілігі жалпы жосықсыз іс-әрекеттерден немесе қателіктен туындаған елеулі бұрмаланушылықтарды қамтымайтындығына орынды сенімділікті қамтамасыз етуге арналған.

Мемлекеттік қолдаудың елеулі көлеміне қарамастан, квазимемлекеттік сектор субъектілеріне жалпыұлттық мақсаттарды іске асыруға қаражаттың бағытталуын мониторингілеуді ұлттық компаниялар мен холдингтердің өздері де, сондай-ақ салалық министрліктер де толық көлемде жүзеге асырмайтынын атап өткен жөн.

Қалыптасқан жағдайдың негізгі себебі – Мемлекеттік жоспарлау жүйесінде квазимемлекеттік сектор субъектілерінің нақты рөлі мен орнының болмауы.

Әдебиет:

4. Сакенова З.М., Сакенов Н.А. Аудит /Учебное пособие/2019. – 166 с.
5. Аудиторлық қызмет туралы “Әділет” АҚЖ /Интернет-ресурс: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z980000304>
6. Квазигосударственный сектор в Казахстане-понятие, нормативное регулирование /Интернет-ресурс: <https://pravosite.kz/articles/post/1566-subekti-kvazigosudarstvennogo-sektora-ponyatie-normativnoe-regul>
7. Заключение к отчету правительства Республики Казахстан об исполнении Республиканского бюджета за 2021 год /Интернет-ресурс: https://www.gov.kz/uploads/2021/6/17/b5047e6031679c0e3d12fff09b5d3a69_original.5472969.pdf/

«Қазақстан темір жолы» Акционерлік Қоғамының қаржылық есептілігінің аудиті

Шаттыкова Ж.Р.

“Есеп және аудит” мамандығының 4 курс студенті
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,

Астана қ., Қазақстан Республикасы

E-mail: shattikovazhaina02@mail.ru

Ғылыми жетекшісі: Бекболсынова А.С